

Rolul profesiei contabile în dezvoltarea sustenabilă a afacerilor: dimensiuni financiare, sociale și de mediu

Conf. univ. dr. Codruța Daniela PAVEL^a, conf. univ. dr. Aura Emanuela DOMIL^b,
conf. univ. dr. Alin Emanuel ARTENE^c

^{a, b} Universitatea de Vest din Timișoara

^c Universitatea Politehnica Timișoara

Abstract

Sustainability has become an essential pillar of competitiveness in the modern business world. Integrating sustainability principles not only meets ethical and regulatory requirements but also brings significant economic benefits. Sustainable development is essential to ensure a prosperous future for business, society, and the environment. The accountancy profession plays a vital role in this process, contributing to transparency, assessing risks and opportunities, and implementing sustainable strategies. Companies that adopt sustainable practices not only improve their financial performance but also contribute to the overall well-being of society and the environment.

Keywords: sustainability, environmental accounting, sustainable business, non-financial reporting

Termeni-cheie: sustenabilitate, contabilitate de mediu, afaceri sustenabile, raportare nonfinanciară

Clasificare JEL: Q01, Q56, M14, M40, M41, M49

To cite this article: Pavel, C.D., Domil, A.E., Artene, A.E. (2025), *Rolul profesiei contabile în dezvoltarea sustenabilă a afacerilor: dimensiuni financiare, sociale și de mediu*, CECCAR Business Review, N° 1, pp. 2-8, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2025.01.01>

➔ Introducere

Consumatorii devin conștienți de impactul pe care îl au produsele și serviciile pe care le folosesc asupra mediului, dar și asupra societății. Companiile sunt orientate către practici responsabile și dezvoltarea durabilă. Organizațiile internaționale impun reglementări și cerințe cu privire la sustenabilitatea afacerilor, iar acest lucru duce la integrarea responsabilității sociale și a protecției mediului în strategiile de dezvoltare. Investitorii își îndreaptă atenția către companii care adoptă practici sustenabile.

Potrivit Raportului Brundtland din 1987 al Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare (WCED – World Commission on Environment and Development), denumit *Viitorul nostru comun*, dezvoltarea durabilă este cea care satisface nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi (Agencia Națională pentru Protecția Mediului, 2014).

Adoptarea unei abordări sustenabile în afaceri nu doar că aduce beneficii economice, sociale și de mediu, ci și asigură reziliența pe termen lung a companiei. Prin implementarea unor strategii clare de sustenabilitate, entitățile pot reduce costurile, îmbunătăți reputația, stimula inovația și pot contribui pozitiv la societate și mediu.

Demersurile întreprinse pentru dezvoltarea durabilă necesită angajamente, o planificare strategică și o abordare holistică menite să integreze sustenabilitatea în toate aspectele afacerii.

➔ Definirea conceptului de dezvoltare sustenabilă în afaceri

Dezvoltarea durabilă este un concept multidimensional care urmărește creșterea economică, protecția mediului și bunăstarea socială, respectiv satisfacerea nevoilor actuale asigurându-le în același timp generațiilor viitoare capacitatea de a-și satisface propriile nevoi. În afacerile și economia globale, operaționalizarea dezvoltării durabile implică integrarea practică a responsabilităților ecologice și sociale în strategiile de afaceri.

Dezvoltarea sustenabilă implică necesitatea efectuării unor schimbări în contabilitate pentru satisfacerea nevoilor utilizatorilor de informații financiar-contabile (Dumitrana *et al.*, 2009). Evaluarea și raportarea în situațiile nonfinanciare ale impactului asupra mediului generat de activitățile entităților economice presupun gestionarea și raportarea corecte ale emisiilor de gaze cu efect de seră și utilizarea eficientă a resurselor naturale. Astfel, este eminent necesară elaborarea unor rapoarte care să prezinte consecințele activităților economice asupra mediului, contribuind la contabilizarea transparentă și responsabilă a amprentei de carbon.

Dintr-o perspectivă economică, o afacere trebuie să fie profitabilă și să creeze valoare pentru toate părțile implicate, aceasta însemnând adesea un management eficient al resurselor financiare și optimizarea costurilor. În același timp, companiile sustenabile își asumă responsabilitatea pentru impactul lor nu numai asupra mediului, ci și asupra angajaților, clienților și comunităților locale. Nu în ultimul rând, întreprinderile axate pe durabilitate reduc poluarea prin adoptarea de practici de eficiență energetică, diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră, utilizarea energiei regenerabile și minimizarea deșeurilor.

Afacerea este sustenabilă atunci când există un echilibru între eficiența economică, responsabilitatea socială și protecția mediului (Figura 1).

Figura 1. Echilibrul dintre eficiența economică, responsabilitatea socială și protecția mediului

✓ **Eficiența economică.** Afacerile sustenabile sunt cele care promovează un model economic menit să asigure prosperitate pe termen lung prin eficiență și inovare, să încurajeze investițiile responsabile și sustenabile, precum și inovarea tehnologică și operațională.

✓ **Responsabilitatea socială.** Echitatea socială constă în asigurarea accesului în mod egal la resurse și oportunități, promovarea condițiilor de muncă decente și respectarea drepturilor omului. Totodată, se pune accentul pe bunăstare și sănătate prin îmbunătățirea calității vieții și a sănătății populației prin politici sociale adecvate și acces la servicii esențiale.

✓ **Protecția mediului** constă în reducerea poluării, gestionarea durabilă a resurselor naturale și conservarea biodiversității, folosirea eficientă a resurselor, respectiv promovarea utilizării eficiente a energiei și materialelor, diminuarea deșeurilor și reciclarea.

Sprijinirea responsabilității sociale a companiilor se poate realiza prin furnizarea în rapoartele nonfinanciare a unor date exacte privind eforturile și investițiile în materie de responsabilitate socială și protecția mediului. De asemenea, datele contabile sunt utilizate pentru a comunica părților interesate informații cu privire la inițiativele și progresele companiei referitoare la dezvoltarea durabilă, asigurarea conformității cu standardele și

reglementările etice și reducerea amprente de carbon, consolidând angajamentul său față de responsabilitatea socială.

Companiile au învățat că dacă doresc să mențină securitatea și sănătatea financiară pe termen lung este mai bine să acorde mai multă atenție intențiilor lor înainte de a se uita doar la rezultat. Prin urmare, acestea au început să se ocupe de sustenabilitatea afacerii lor solicitând ajutorul consultanților în durabilitate, experți în soluții de sustenabilitate în diverse domenii care pot contribui la identificarea și punerea în aplicare a măsurilor sustenabile pentru companii, indiferent de mărimea acestora (Herbei, 2023). Facilitarea investițiilor ecologice presupune identificarea și evaluarea oportunităților de a achiziționa sau proiecta tehnologii durabile de către entitățile ai căror investitori au conștiință socială. Evaluarea și atenuarea riscurilor asociate reglementărilor de mediu pot fi realizate prin identificarea oportunităților de optimizare a costurilor prin practici durabile. Astfel, creșterea performanței poate fi planificată prin integrarea sustenabilității în strategia de afaceri, asigurând reziliența și adaptabilitatea firmei.

Îmbunătățirea conformității și responsabilității unei companii presupune asigurarea respectării legilor și reglementărilor legate de mediu, evitând amenzile și penalitățile. Pentru realizarea unui astfel de deziderat este necesară implementarea unor controale interne pentru a monitoriza și raporta inițiativele care au ca scop sporirea transparenței prin raportarea cuprinzătoare și precisă a eforturilor de dezvoltare durabilă.

Utilizarea eficientă a componentelor de mediu în planificarea strategică a unei companii contribuie la crearea unei legături directe între obiectivele de mediu ale acesteia și rentabilitatea ei. Creșterea eficienței este determinată de urmărirea acelor activități care generează valoare economică reducând în același timp impactul asupra mediului și consumul de resurse naturale. Poluarea și gestionarea deficitară a deșeurilor arată că procesele de producție sunt ineficiente, prin urmare, generarea de costuri suplimentare de producție poate fi diminuată sau eliminată prin îmbunătățirea proceselor de fabricație sau prin inovații tehnologice (Domil *et al.*, 2012).

Tehnologiile inovatoare joacă un rol critic în identificarea și analizarea datelor relevante, dovedind eficiență în cazul misiunilor de audit privind raportarea de sustenabilitate. Auditul raportării de sustenabilitate evaluează impactul organizației asupra mediului și societății, eficiența resurselor și performanța în circularitate. (Deliu, 2024)

➔ Beneficiile dezvoltării durabile a afacerilor

Adoptarea unei abordări sustenabile în afaceri poate aduce numeroase beneficii, inclusiv economice, sociale și de mediu. Pentru a atinge o dezvoltare durabilă, este esențial ca afacerea să integreze principiile de sustenabilitate în toate aspectele operațiunilor sale. Se știe că demersurile pentru ca o afacere să devină sustenabilă necesită cheltuieli mari, dar totodată sustenabilitatea poate oferi avantaje semnificative dacă deciziile luate sunt corecte.

Beneficiile unei abordări sustenabile sunt prezentate în Figura 2.

Figura 2. Beneficiile unei abordări sustenabile

Unul dintre beneficiile semnificative este diminuarea costurilor de exploatare. Integrarea practicilor durabile la nivel de companie reduce aproape întotdeauna consumul de resurse și materii prime, scăzând, de asemenea, costurile de exploatare. Astfel, companiile aleg adesea să-și reducă facturile de energie electrică investind în

eficiență. Spre exemplu, compania Apple a investit masiv în energie regenerabilă și reciclarea materialelor pentru produse noi, diminuând impactul asupra mediului și îmbunătățind reputația brandului.

Patagonia, o companie producătoare de îmbrăcăminte și echipamente pentru activități în aer liber, este de mult timp lider în ceea ce privește sustenabilitatea mediului. Firma a lansat programul *Worn Wear*, care încurajează clienții să își repare, reutilizeze și recicleze echipamentele, inițiativa reducând deșeurile și promovând o economie circulară. De asemenea, Patagonia donează 1% din vânzări pentru cauze de mediu și utilizează materiale reciclate pentru produsele sale.

Compania Ben & Jerry's este cunoscută pentru angajamentul său față de justiția socială și economică. Programul său *Caring Dairy* sprijină practicile durabile în domeniul produselor lactate. Această inițiativă îmbunătățește calitatea vieții fermierilor și asigură o producție de lactate durabilă. De asemenea, compania militează activ pentru aspecte sociale precum egalitatea matrimonială, justiția climatică și practicile comerciale echitabile.

Toms Shoes a implementat modelul *One for One*, prin care este oferită o pereche de încălțăminte nouă unui copil nevoiaș pentru fiecare pereche de pantofi cumpărată. Inițiativa a oferit milioane de pantofi copiilor din comunitățile sărace din întreaga lume. Firma a extins acest model la ochelari, asigurând îngrijirea vederii celor nevoiași.

Unilever's Sustainable Living Plan urmărește să decupleze creșterea companiei de consecințele sale asupra mediului și să sporească impactul social pozitiv. Inițiativa include angajamente privind scăderea emisiilor de gaze cu efect de seră, ameliorarea sănătății și bunăstării și sporirea mijloacelor de trai. Unilever raportează progrese semnificative în domenii precum reducerea deșeurilor și îmbunătățirea igienei în țările în curs de dezvoltare.

Exemplele pot continua, demonstrând modul în care companiile din diverse sectoare de activitate integrează cu succes inițiativele privind responsabilitatea socială în modelele lor de afaceri. Aceste măsuri nu numai că au o contribuție importantă la diverse cauze sociale și de mediu, ci și consolidează reputația companiilor, încurajează loialitatea clienților și determină o creștere durabilă a afacerilor.

Un alt avantaj economic este accesul la piețe noi și la finanțare. Investitorii și clienții sunt din ce în ce mai interesați de sustenabilitate, ceea ce poate crea noi oportunități de piață și surse de finanțare. Investițiile în tehnologii verzi și practici sustenabile pot stimula inovația, oferind beneficii competitive pe termen lung.

Companiile sustenabile sunt adesea percepute ca fiind responsabile din punct de vedere ecologic și social, ceea ce reprezintă un avantaj social care contribuie la construirea sau îmbunătățirea reputației. O reputație solidă bazată pe practici sustenabile poate atrage și reține clienți loiali și angajați talentați. Angajamentul față de responsabilitatea socială și de mediu poate îmbunătăți relațiile cu comunitățile locale și cu alte părți interesate. Totodată, practicile de muncă echitabile și respectarea standardelor etice pot duce la o satisfacție și o productivitate mai mari ale angajaților.

Printre beneficiile aduse mediului se numără implementarea măsurilor de sustenabilitate care ajută la reducerea amprentei de carbon, a poluării și a consumului de resurse.

Dacă pentru unele companii motivația de a migra către sustenabilitate este reducerea costurilor de exploatare, pentru altele contează mai mult protecția mediului înconjurător, iar acestea vor lua măsurile necesare pentru a minimiza impactul negativ pe care acțiunile lor îl au asupra mediului.

➔ Demersuri necesare pentru dezvoltarea durabilă a afacerilor

Un prim pas care trebuie făcut constă în evaluarea impactului pe care compania îl are asupra mediului și societății. Trebuie definite obiective clare și măsurabile de sustenabilitate care se vor alinia cu viziunea și misiunea organizației. Un al doilea pas presupune implementarea practicilor sustenabile privitoare la eficiența

energetică, gestionarea deșeurilor și utilizarea responsabilă a resurselor. Astfel, companiile investesc în tehnologii care reduc consumul de energie și adoptă surse de energie regenerabilă. Înlocuirea echipamentelor vechi cu unele moderne ajută la reducerea semnificativă a consumului de energie și astfel crește eficiența energetică.

Totodată, trebuie dezvoltate și implementate politici de reducere, reutilizare și reciclare a deșeurilor. Astfel, se pot institui programe de reciclare în cadrul companiei, iar angajații trebuie educați cu privire la modalitatea corectă de sortare a deșeurilor. Organizațiile pot încheia parteneriate cu diverse centre de reciclare pentru a se asigura că toate deșeurile colectate sunt reciclate în mod corespunzător.

Unele companii încurajează anumite măsuri de dezvoltare durabilă și printre angajați, acestea fiind prezentate în Figura 3.

Figura 3. Măsuri de dezvoltare durabilă care pot fi aplicate de către angajați

Programele de responsabilitate socială sunt inițiative la care companiile participă cu scopul de a contribui într-un mod pozitiv la societate și la protejarea mediului înconjurător. Există multe tipuri de inițiative, ca, de exemplu, programele de mentorat pentru tineri, renovarea școlilor sau a parcurilor, donațiile și sponsorizările către diverse organizații nonprofit, programele de caritate etc.

Companiile oferă traininguri și resurse pentru a-și educa angajații despre importanța și practicile sustenabile. În aceste cazuri, managerii se asigură că angajații au oportunități egale de dezvoltare profesională și a carierei prin implementarea programelor de mentorat și coaching.

Totodată, organizațiile trebuie să ofere transparență în raportare. Acestea publică rapoarte de sustenabilitate care comunică în mod transparent progresul și realizările către părțile interesate. Unele companii își schimbă abordarea pentru a deveni sustenabile, altele își încep activitatea direct pe acest drum. Printre afacerile sustenabile se pot enumera comerțul cu produse organice, serviciile de curățenie *eco-friendly*, cele de reciclare, proiectare, vânzare și întreținere de panouri solare etc.

➤ Rolul profesioniștilor contabili în dezvoltarea durabilă a afacerilor

Așa cum am menționat anterior, sustenabilitatea, concept economic și social, se referă la capacitatea de a satisface nevoile actuale fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. În contextul afacerilor, acest aspect implică gestionarea resurselor într-un mod care este benefic pe termen lung atât pentru companie, cât și pentru societate și mediu.

Profesioniștii contabili au un rol esențial în promovarea și implementarea practicilor de dezvoltare durabilă. Organizațiile profesionale de contabilitate și profesioniștii contabili au un rol direct și activ în realizarea unei raportări extinse care oferă o imagine exhaustivă a valorii sustenabile a afacerii în timp. Contabilii au dorința de a învăța atunci când se confruntă cu o activitate nouă sau cu un eveniment nou, ceea ce le dă încredere pentru a extinde procesele, activitățile și rapoartele care pot fi utilizate în alte domenii. Această cercetare este esențială pentru îmbunătățirea prezentării informațiilor privind durabilitatea, care devin din ce în ce mai relevante și mai utile pentru organizații. (Herbei, 2023)

S-a schimbat paradigma în domeniul financiar-contabil, în afaceri, iar aspectele ce țin de mediu sunt foarte importante. Se face trecerea de la oferirea de servicii contabile tradiționale la raportarea integrată. Companiile, indiferent de mărimea lor, trebuie să se adapteze la aceste transformări pentru a rămâne competitive în lanțul de valoare al businessurilor globale. (CECCAR, 2024)

Competențele și abilitățile profesioniștilor contabili sunt susținute de etică și integritate, inclusiv prin participare și opinii adecvate, și sunt utilizate în toate activitățile întreprinse. Contabilii care folosesc aceste competențe dobândite pot avea încredere în companii pentru a produce rapoarte sustenabile. Totuși, acest lucru nu înseamnă că ei sunt pe deplin pregătiți să furnizeze servicii durabile, dar optimismul și cunoștințele vor conduce la umplerea golurilor. (Herbei, 2023)

Profesioniștii contabili sunt responsabili cu asigurarea transparenței financiare și nonfinanciare și a faptului că entitățile respectă standardele internaționale de raportare a sustenabilității emise de organisme precum Global Reporting Initiative (GRI), Sustainability Accounting Standards Board (SASB) și Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD). Totodată, contabilii identifică și evaluează riscurile asociate practicilor nesustenabile, inclusiv pe cele de mediu, sociale și de guvernanță (ESG). Ei analizează impactul potențial al acestor riscuri asupra performanței financiare a companiei. Contabilii identifică oportunități de optimizare a costurilor și de generare de venituri prin inițiative sustenabile, cum ar fi eficiența energetică, utilizarea resurselor regenerabile și inovarea produselor ecologice.

În ceea ce privește managementul costurilor și eficiența resurselor, contabilii pot ajuta la optimizarea proceselor pentru a reduce deșeurile și consumul de energie prin monitorizarea și raportarea utilizării resurselor, implementând practici de management al acestora care să ajute la economisirea lor și contribuind astfel la scăderea costurilor operaționale.

Analiza cost-beneficiu este reprezentată de evaluarea investițiilor în inițiative sustenabile și a impactului lor pe termen lung asupra performanței financiare a companiei. Profesioniștii contabili contribuie la dezvoltarea și implementarea strategiilor de sustenabilitate, asigurându-se că acestea sunt aliniate cu obiectivele financiare și operaționale ale organizației, evaluând fezabilitatea economică a proiectelor de sustenabilitate, analizând costurile și beneficiile lor pe termen lung și asigurându-se că investițiile aduc valoare atât companiei, cât și societății.

Rolurile profesioniștilor contabili în sustenabilitate sunt de a verifica și valida datele din rapoartele de sustenabilitate, garantând că acestea sunt corecte și conforme cu standardele internaționale. Totodată, ei oferă consultanță companiilor cu privire la strategiile de sustenabilitate, identificând oportunități și riscuri și recomandând soluții pentru îmbunătățirea performanței sustenabile. Profesioniștii contabili coordonează colectarea, analiza și raportarea datelor ESG, asigurându-se că informațiile sunt complete, corecte și relevante pentru toate părțile interesate.

➔ Concluzii

Obiectivul acestui articol este acela de a evidenția rolul profesioniștilor contabili în dezvoltarea afacerilor durabile ținând cont de implicațiile profesiei contabile.

Sustenabilitatea nu mai este doar o opțiune etică, ci și un imperativ strategic pentru competitivitate pe termen lung. Companiile care integrează sustenabilitatea în modelul lor de afaceri pot obține avantaje competitive semnificative prin reducerea costurilor, inovare, acces la noi piețe și îmbunătățirea reputației. În plus, acestea se poziționează favorabil pentru a face față provocărilor viitoare legate de mediu și reglementări, contribuind astfel la un viitor mai durabil și prosper.

Contabilitatea de mediu joacă un rol esențial în sprijinirea responsabilității sociale a companiilor prin măsurarea, raportarea și analiza exactă a impactului social și de mediu. Aceasta asigură transparență și conformitatea și alinierea strategică a inițiativelor de responsabilitate socială cu obiectivele afacerilor, consolidând astfel reputația organizațiilor, încrederea părților interesate și durabilitatea pe termen lung.

Profesia contabilă este esențială în facilitarea dezvoltării sustenabile a afacerilor prin asigurarea unei raportări transparente, evaluarea riscurilor și oportunităților și implementarea strategiilor sustenabile. Profesioniștii contabili joacă un rol semnificativ în educarea angajaților și a părților interesate cu privire la importanța sustenabilității și a practicilor sustenabile.

Bibliografie

1. Bebbington, J., Russell, S., Thomson, I. (2017), *Accounting and Sustainable Development: Reflections and Propositions*, *Critical Perspectives on Accounting*, nr. 48, pp. 21-34, <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2017.06.002>.
2. Bebbington, J., Unerman, J. (2018), *Achieving the United Nations Sustainable Development Goals: An Enabling Role for Accounting Research*, *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, vol. 31, nr. 1, pp. 2-24, <https://doi.org/10.1108/AAAJ-05-2017-2929>.
3. Deliu, D. (2024), *"Sustaining the Sustainable Sustainability": Leveraging Digitalization and Emerging Technologies by the Auditor in Providing Assurance on Sustainability Reporting*, *Audit Financiar*, vol. 22, nr. 2, pp. 301-319, <http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2024/174/009>.
4. Domil, A.E., Artene, A.S., Artene, A.E. (2012), *Eco-Innovation and Eco-Efficiency Influence Over Management System*, *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, Ovidius University of Constanța, nr. 1, pp. 900-903.
5. Dumitrana, M., Jianu, I., Lapteș, R., Popa, A.F. (2009), *Sustainable Development and Environmental Accounting: Concepts, Trends and Quality of Accounting Information*, *Journal of Accounting and Management Information Systems*, vol. 8, nr. 1, pp. 27-39, https://cig.ase.ro/jcig/art/8_1_2.pdf.
6. Herbei, I. (2023), *Implicarea profesiei contabile în dezvoltarea sustenabilă a mediului de afaceri*, *CECCAR Business Review*, nr. 4, pp. 3-8, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2023.04.01>.
7. Agenția Națională pentru Protecția Mediului (2014), *Dezvoltarea durabilă la nivel mondial*, <http://www.anpm.ro/dezvoltare-durabila>.
8. CECCAR (2024), *Schimbarea paradigmei în business: Raportarea de sustenabilitate și rolul activ al profesioniștilor contabili în asigurarea competitivității afacerilor în lanțul de valoare global*, *CECCAR Business Magazine*, nr. 15, https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/schimbarea-paradigmei-in-business-raportarea-de-sustenabilitate-si-rolul-activ-al-profesionistilor-contabili-in-asigurarea-competitivitatii-afacerilor-in-lantul-de-valoare-global/a/NTQ2MTMyMTA0MzQ5NzE2M-KipEAodztUIG7nzC8p_lo.